

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพัฒนาระบบ ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของระบบฯ ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแมค แทกการ์ท (Kemmis & Mc Taggart, 1989) เก็บข้อมูลด้วยระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ และมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีขั้นตอนการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ระบบและสภาพการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากการมี
การดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร โดยวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการจำแนกกลุ่มเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดหลักการ เอกสารที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เอกสาร บทความทางวิชาการ และแนวคิดที่บรรยายเกี่ยวกับ ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาดัชนีบ่งชี้และวิธีการ การจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิจัยและพัฒนา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในวารสารวิชาการต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ได้ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยในแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เจตคติ สภาพการดำเนินการปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังในอนาคต

3. ศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูพี่เลี้ยงผู้ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ SWOT ในการสรุปสภาพปัจจุบัน ภาพที่อยากทำในอนาคต

วิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) โดยใช้คู่มือสนทนาแบบมีโครงสร้างคำถามและมีคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังในอนาคต

ขั้นที่ 2 นำผลการศึกษาจากข้อ 1, 2 และ 3 มาออกแบบร่างระบบประกันคุณภาพ การศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และร่างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา แก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะที่ 2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ ศึกษาความเหมาะสม/ สอดคล้องของร่างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงร่างฯ ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม/ สอดคล้องของ โครงร่างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ ระบบประกันคุณภาพฯ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอน การดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยนำระบบที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2 ไปสู่การปฏิบัติโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของ เคมมิส และแมค แทกการ์ท (Kemmis & Mc Taggart, 1989) โดยมีวงจรประกันคุณภาพ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) การตรวจสอบหรือทบทวนคุณภาพภายใน (Quality Auditing or Internal School Review) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) โดยในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ วางแผน (Plan) ปฏิบัติการ (Act) ตรวจสอบ (Observe) และสะท้อนผล (Reflect) กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันว่ามีความพร้อมมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์ที่มีความสัมพันธ์การประสานงานที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้นที่อยากพัฒนาระบบ โดยผู้บริหารให้ความสนใจและครูที่เลี้ยง มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมพัฒนา มีงบประมาณสนับสนุนและ มีอุปกรณ์ในการดำเนินงาน นอกจากนั้นผู้วิจัยพิจารณาเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความต้องการในการพัฒนาระบบและ ผู้เกี่ยวข้องมีความยินดีในการพัฒนา

ขั้นที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของระบบที่พัฒนาขึ้น โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐาน การประเมินของ สตฟฟิลด์บีม และคณะ (Stufflebeam et al. cited in Stufflebeam & Shinkfield,

2007, pp. 480-484) ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน (Feasibility) ความเหมาะสม (Propriety) ความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล (Accuracy)

ขั้นที่ 3 สรุบบรรณประกันคุณภาพการศึกษาและจัดทำคู่มือการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและจัดทำคู่มือขั้นตอนการทํารายงานที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยในแบบสอบถามครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อตอบแบบสอบถามสำรวจสภาพปัจจุบัน โดยการประมาณกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ใช้การสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน โดยใช้สูตร ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 125) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 ศูนย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย แบบสอบถามจำนวน 500 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด จำนวน 400 ชุด

กลุ่มที่ 2 วิเคราะห์ระบบ สภาพการดำเนินงาน และภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้มาจากการเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 24 ท่าน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ครูพี่เลี้ยงที่มีตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติงานประจำในศูนย์ จำนวน 12 ท่าน

2. ท้องถิ่นจังหวัด ท้องถิ่นอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ท่าน

กลุ่มที่ 3 ศึกษาความเหมาะสม/ สอดคล้องของร่างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาขาการแพทย์ สาธารณสุขในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา ครูผู้สอนที่จบหลักสูตรปฐมวัย ครูผู้สอนที่สอนหลักสูตรครูปฐมวัย ผู้ปฏิบัติงานสายปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่กำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 17 ท่าน (รายชื่อดังภาคผนวก ข)

กลุ่มที่ 4 การทดลองใช้ และประเมินประสิทธิผลของมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และระบบประกันคุณภาพฯ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกาะมะไฟ อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มที่ร่วมพัฒนาและประเมิน ได้แก่ ท่านเจ้าอาวาสวัดเกาะมะไฟ ปลัดตำบล ผู้บริหารระดับตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หัวหน้าศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก และคณะครูทุกท่านที่ปฏิบัติงานในศูนย์ ผู้ปกครองตัวแทนจากชุมชน รวม 15 ท่าน (รายชื่อ
ดังภาคผนวก ข)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีเครื่องมือ จำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เจตคติ สภาพการดำเนินการปัจจุบัน การมีส่วนร่วม
ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพที่คาดหวังในอนาคต 2) คู่มือสนทนากลุ่ม
โดยใช้คำถามแบบมีโครงสร้าง 3) ร่างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบประกันคุณภาพภายในฯ
4) แบบประเมินประสิทธิผลของมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบประกันคุณภาพภายในฯ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิจัย โดยสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลสภาพปัจจุบัน ของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กตามกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเบื้องต้นและมุมมองในอนาคต สรุปผล
การดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลจากการสังเคราะห์เอกสาร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ยและนำเสนอในรูปตารางประกอบ
ความเรียง

ตอนที่ 3 สรุปผลความคิดเห็นในการพิจารณามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และระบบ จากการ
ประชุมกลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group) ได้ดังนี้

1.1 ผลจากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการสังเคราะห์เอกสาร ดำเนินการและมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก
11 องค์ประกอบ และ 51 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านบุคลากร มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ บริหารจัดการ
บุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน อบต. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวบ่งชี้ 15 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 2 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่
การจัดสภาพและแหล่งเรียนรู้ บริการอาหารปลอดภัย สิ่งแวดล้อมปลอดภัย การให้บริการ กิจกรรม
การเรียนรู้การสอน และตัวบ่งชี้ 25 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 3 ด้านผู้เรียน มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
ส่งเสริมสุขภาพ คุณภาพผู้เรียน และตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้

1.2 ผลศึกษาสภาพปัจจุบันโดยในแบบสอบถามครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ อายุ 31-40 ปี สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประสบการณ์ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่เกิน 5 ปี ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานจริงเป็นครูพี่เลี้ยงผู้สอนทั่วไป โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับประกันคุณภาพ ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเจตคติเกี่ยวกับประกันคุณภาพ ระดับมาก คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกรดำเนินงานประกันคุณภาพ ระดับมาก คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบความรู้การดำเนินงานประกันคุณภาพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี จำนวนครู จำนวนนักเรียน อายุของบุคลากร สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีความรู้เรื่องประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ภาคต่างกันมีความรู้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในภาคตะวันตกมีความรู้เรื่องประกันคุณภาพภายในแตกต่างจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในภาคกลางเหนือ ได้ ตะวันออกเฉียงเหนือ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้แตกต่างจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบเจตคติการดำเนินงานประกันคุณภาพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี จำนวนครู จำนวนนักเรียน อายุของบุคลากร ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกันแต่มีเจตคติเรื่องประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ภาค และมีสถานภาพต่างกัน มีเจตคติแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) เจตคติการดำเนินงานประกันคุณภาพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในภาคตะวันตกมีเจตคติเรื่องประกันคุณภาพภายในแตกต่างจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในภาคเหนือ ได้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุคลากรที่สถานภาพโสดมีเจตคติเรื่องประกันคุณภาพภายในแตกต่างจาก

บุคลากรที่สมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นนั้นไม่มีเจตคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบการปฏิบัติในการดำเนินงานประกันคุณภาพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี จำนวนครู จำนวนนักเรียน อายุของบุคลากร ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน มีการปฏิบัติเรื่องประกันคุณภาพการศึกษา ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ภาคต่างกัน มีการปฏิบัติแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในภาคกลางมีการปฏิบัติเรื่องประกันคุณภาพ ภายในแตกต่างจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในการดำเนินงานประกันคุณภาพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี จำนวนครู จำนวนนักเรียน อายุของ บุคลากร ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งปฏิบัติงานต่างกัน การมีส่วนร่วมเรื่องประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ภาคต่างกัน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปฏิบัติ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในภาคกลาง เหนือ ตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ว่า กลุ่มความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานประกันคุณภาพในปัจจุบันเห็นว่า ควรให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนทราบ และมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบจัดทำแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และรายงานผล ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กลุ่มความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน เห็นว่า ผู้บริหาร หน่วยงานที่รับผิดชอบให้ความสำคัญกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเด็กเล็กมากกว่านี้, จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ รูปแบบ

ขั้นตอนการประเมิน ตัวอย่างในการประเมิน และจัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ให้น่าอยู่
 กลุ่มความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพให้เหมาะสม
 กับสถานศึกษาของตน ควรเพิ่มมาตรฐานจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย
 พัฒนาคุณภาพสื่อ ปรับปรุงอาคารสถานที่, ควรครอบรอมอย่างสม่ำเสมอจะได้นำวิชาการมาพัฒนา
 กิจกรรมที่ใช้กับเด็กอย่างเหมาะสม โดยให้ได้รับการฝึกอบรมมากกว่า 2 ครั้งต่อปี และควรกำหนด
 ขนาดมาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ อุปกรณ์เครื่องเล่นสนามอย่างชัดเจน กลุ่มความคิดเห็น
 เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรตัดออกหรือปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพด้านใดจากมาตรฐานของ
 กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้ปัจจุบัน ส่วนใหญ่ เห็นว่าไม่ควรตัดเพราะมาตรฐานเดิมดีอยู่แล้ว
 ในส่วนที่คิดว่าต้องปรับปรุงได้แก่ มาตรฐานคุณภาพและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลอย่าง
 ใกล้ชิด เอาใจใส่มากกว่านี้ คือลงไปตรวจสอบ นิเทศบ้าง และงบประมาณในการปรับปรุงสถานที่
 เพียงพอกับเด็กและพัฒนาในด้านต่าง

1.3 ผลวิเคราะห์ระบบและมุมมองคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

จุดแข็ง (Strength) ของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ทั้ง 2 กลุ่ม

มีความพึงพอใจต่อนโยบายของผู้บริหาร การพัฒนาคุณภาพครู กระบวนการพัฒนาเด็กเล็กและ
 ผลผลิตที่เด็กมีความพร้อมด้านการศึกษาและสุขภาพร่างกาย

จุดอ่อน (Weakness) ของการดำเนินงานประกันคุณภาพ ได้แก่ การขาดความรู้เรื่อง
 ประกันคุณภาพ คุณสมบัติและคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง ระเบียบการบริหารงบประมาณของศูนย์
 ที่ตั้งในโรงเรียนประถมศึกษา มาตรฐานที่หลากหลายทำให้ครูพี่เลี้ยงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดทำ
 เอกสารและความแตกต่างในบริบทของแต่ละศูนย์ฯ ทำให้การผ่านเกณฑ์แตกต่างกัน

โอกาส (Opportunity) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของ
 ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประยุคภูมิปัญญาชาวบ้าน การเรียนรู้
 ท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ามามี
 ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อุปสรรค (Threat) ในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input)
 ด้านการบริหารเงินนโยบายที่ไม่ชัดเจน งบประมาณไม่เพียงพอและล่าช้า การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 ที่ไม่เป็นเอกเทศทำให้ยากต่อการบริหารจัดการ ความไม่เพียงพอของนักวิชาการศึกษาและ
 ความเอาใจใส่การทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กระบวนการทำงาน (Process) การดำเนินงาน
 ไม่เป็นระบบ มีการปฏิบัติงานแต่ไม่มีการประเมิน เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา และนำผล
 มาปรับปรุง

แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมกับศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งนี้ควรมีความเหมาะสมกับบริบทแต่ละท้องถิ่น ในการพัฒนาควรมีการให้ความรู้ก่อนพัฒนา ดำเนินการพัฒนา ประเมินผล เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและนำผลประเมินนั้นมาปรับปรุง ควรมีทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบฯ ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการศึกษา สาธารณสุข ถ้ำตั้งในโรงเรียนควรมีผู้อำนวยการ ครู เป็นกรรมการร่วม ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ชุมชน

2. ผลการสร้างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็ก วิเคราะห์ความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงสร้างการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และได้้นำผลมาวิเคราะห์แสดงค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ พบว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องในแต่ละกลุ่มมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบประกันคุณภาพฯ สรุปผลดังนี้

2.1 ผลการสร้างมาตรฐานตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพฯ สรุปว่า มี 9 ตัวบ่งชี้หลัก ตัวบ่งชี้ย่อย 17 ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ 148 เกณฑ์ ดังนี้

ตัวบ่งชี้หลักที่ 1 การบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา มี 6 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่

- 1) ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ
- 2) การจัดครูพี่เลี้ยงเพียงพอ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ ความรู้ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเองและเข้ากับชุมชนได้ดี
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน
- 4) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ
- 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคารให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ
- 6) การจัดให้มีมาตรการความปลอดภัยของผู้เรียน ประกอบด้วย เกณฑ์ 42 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 2 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา ประกอบด้วย เกณฑ์ 5 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 6 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ 1) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านร่างกาย 2) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสังคม 4) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็กและครอบครัว 6) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย เกณฑ์ 36 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 4 เด็กเล็กได้รับการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย เกณฑ์ 5 เกณฑ์
ตัวบ่งชี้หลักที่ 5 เด็กเล็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มี 5 ตัวบ่งชี้ย่อย 1) เด็กเล็ก
มีพัฒนาการร่างกายสมวัย 2) เด็กเล็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย 3) เด็กเล็กมีพัฒนา
การด้านสังคมสมวัย 4) เด็กเล็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย 5) เด็กเล็กมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อ
ในชั้นต่อไป ประกอบด้วย 40 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 6 การพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์
ของการจัดตั้ง สถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์ 5 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 7 การพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของ
สถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์ 5 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 8 การดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้เกณฑ์การพิจารณาเชิงคุณภาพ 5 เกณฑ์ และเกณฑ์การพิจารณาเชิงคุณภาพ
1 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้หลักที่ 9 การส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษา
มาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
เกณฑ์ 5 เกณฑ์

2.2 ผลการสร้างระบบประกันคุณภาพ

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของ เคมมิส และแมค แทกการ์ด
(Kemmis & Mc Taggart, 1989) ดำเนินกิจกรรมพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย
ระบบประกันคุณภาพ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบหรือ
ทบทวนภายใน (Quality Auditing or Internal School Review) และการประเมินคุณภาพ (Quality
Assessment) โดยในแต่ละขั้นตอนของระบบฯ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ประกอบด้วย วงจร 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผนงาน (Planning) การลงมือปฏิบัติงาน (Action)
การสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) และการสะท้อนกลับต่อการปฏิบัติงาน (Reflection)
มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) มีขั้นตอนการดำเนินงาน
ที่ประกอบด้วย ขั้นวางแผน โดยการจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนด
บทบาทหน้าที่ชี้แจงวัตถุประสงค์แนวทางการดำเนินงาน มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบประกัน
คุณภาพฯร่วมกัน กำหนดกิจกรรมติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน ขั้นปฏิบัติการ โดยผู้บริหาร
หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชนและครูพี่เลี้ยง (ในนามของคณะกรรมการ) ร่วมกัน

วิเคราะห์สภาพปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน แนวทางพัฒนา) ร่วมกันพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานประกันคุณภาพฯ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบตามตัวบ่งชี้ฯ กำกับติดตามกิจกรรมและช่วงเวลา ปฏิบัติตามหน้าที่ จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ บุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประวัติการประเมินต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก ครูดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ **ขั้นตรวจสอบ** โดยกลุ่มคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ ร่วมกันประเมินกิจกรรมที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ **ขั้นสะท้อนผล** โดยการประชาสัมพันธ์ผลการประเมิน วิพากษ์ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่ขัดขวาง แนวทางการพัฒนา ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น จัดกิจกรรมวางแผนปรับปรุงครั้งต่อไป

2.2.2 การตรวจสอบหรือทบทวนคุณภาพภายใน (Quality Auditing or Internal School Review) มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ประกอบด้วย **ขั้นวางแผน** โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ วางแผนร่วมกันในการดำเนินการทบทวนคุณภาพภายใน **ขั้นปฏิบัติการ** โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ ร่วมกันดำเนินการทบทวนคุณภาพภายในตามมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ ตามเครื่องมือการประเมิน แบบสังเกตพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมเด็ก หลักฐานต่าง ๆ **ขั้นตรวจสอบ** โดยกลุ่มคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ ร่วมกันประเมินกิจกรรมที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ **ขั้นสะท้อนผล** โดยการนำผลประเมินมาทบทวน และวางแผนในการพัฒนาและวางแผนในการเข้าสู่กิจกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาครั้งต่อไป

2.2.3 การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ประกอบด้วย **ขั้นวางแผน** โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ วางแผนร่วมกันในการกำหนดระยะเวลา และชี้แจงแบบการประเมินประสิทธิผลของมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบ **ขั้นปฏิบัติการ** โดยกลุ่มคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ ร่วมกันประเมินกิจกรรมที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ จัดทำรายงานการประกันคุณภาพฯ โดยระบุความสำเร็จตามมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ ที่กำหนดไว้ในแผนประกันคุณภาพฯ **ขั้นตรวจสอบ** โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพฯ ร่วมกันประเมินประสิทธิผลของมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบโดยใช้แบบประเมินที่เตรียมไว้ **ขั้นสะท้อนผล** โดยการนำเสนอผลการประเมินประสิทธิผลของมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และระบบฯ

3. ผลการประเมินประสิทธิผล จากการทดลองใช้ระบบและมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการทดลองใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง พบว่า

3.1 ผลการประเมินประสิทธิผลของมาตรฐานตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพฯ พบว่า

3.1.1 มาตรฐานด้านการมีประโยชน์ (Utility Standards) พบว่า ทุกรัฐมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มีประโยชน์และมีมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้เหมาะสมมากที่สุด ทุกฝ่ายเข้าใจในมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ตอบสนองต่อความต้องการทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตัวศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคุณภาพของเด็กเล็ก

3.1.2 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง (Feasibility Standards) พบว่า ทุกรัฐมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการสามารถปฏิบัติได้ เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และคุ้มค่ากับการลงทุน

3.1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) พบว่า ทุกรัฐมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ซึ่งมีการพัฒนาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับทุกฝ่าย คำนึงถึงผลประโยชน์ของเด็กเล็กเป็นหลัก

3.1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Accuracy Standards) พบว่า ทุกรัฐมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ มีความถูกต้องน่าเชื่อถือในระดับมากที่สุด ระบุวัตถุประสงค์การประเมินอย่างชัดเจน เกณฑ์การประเมินและให้คะแนน

3.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบประกันคุณภาพฯ พบว่า

3.2.1 มาตรฐานด้านการมีประโยชน์ (Utility Standards) พบว่า ทุกขั้นตอน มีประโยชน์ในระดับมากที่สุด ทุกฝ่ายเข้าใจในมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ ตอบสนองต่อความต้องการทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตัวศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคุณภาพของเด็กเล็ก

3.2.2 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง (Feasibility Standards) พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการสามารถปฏิบัติได้ เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และคุ้มค่ากับการลงทุน

3.2.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) พบว่า มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด ซึ่งมีการพัฒนาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับทุกฝ่าย คำนึงถึงผลประโยชน์ของเด็กเล็กเป็นหลัก

3.2.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Accuracy Standards) พบว่า มีความถูกต้องน่าเชื่อถือในระดับ มากที่สุด ระบุวัตถุประสงค์การประเมินอย่างชัดเจน การสรุปผลการประเมินมีความชัดเจน การเขียนรายงานประเมินมีความชัดเจนถูกต้องตามข้อค้นพบโดยปราศจากความคิดเห็นที่ลำเอียงของผู้ประเมิน

อภิปรายผล

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายตามผลการวิจัย ดังนี้

1. มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ ของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร ร่วมกับผลการสำรวจความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล นำร่างมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่ได้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เสนอผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสม/ สอดคล้องที่จะนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้หรือไม่ ควรปรับปรุงอย่างไรแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งผลมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่ได้จะเป็นมาตรฐานกลางผลที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกภูมิภาคสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนได้ง่ายและปฏิบัติได้จริง โดยความซับซ้อนที่เคยปฏิบัติตามมาตรฐานที่หลากหลายจากกระทรวงต่าง ๆ จะลดลง ด้วยมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแต่เดิมนั้น ทุกกระทรวงมีการเรียงมาตรฐานที่ยังไม่เป็นหมวดหมู่ และมีเกณฑ์ซ้ำซ้อนกันในหลายข้อ ซึ่งผู้วิจัยจัดกลุ่มได้ว่า เดิมนั้น มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากร ประกอบด้วย มาตรฐานด้านบุคลากร การบริหารจัดการ กลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย มาตรฐานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริการอาหารปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ การให้บริการ สิ่งแวดล้อมปลอดภัย กลุ่มมาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน ส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาเด็กทุกด้าน อย่างสมดุลตามศักยภาพ มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ได้จากการพัฒนาโดยการเรียงกลุ่มหมวดหมู่ใหม่และร่วมกับความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ พบว่า มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมแก่การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้หลัก ตัวบ่งชี้ย่อย 17 ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ 148 เกณฑ์ ดังนี้ ตัวบ่งชี้หลักที่ 1 การบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา ตัวบ่งชี้หลักที่ 2 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา ตัวบ่งชี้หลักที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้หลักที่ 4 เด็กเล็กได้รับบริการส่งเสริมสุขภาพ ตัวบ่งชี้หลักที่ 5 เด็กเล็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้หลักที่ 6 การพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สถานศึกษา ตัวบ่งชี้หลักที่ 7 การพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้หลักที่ 8 การดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้หลักที่ 9 การส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ทุกตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประกันคุณภาพภายในของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กก่อนอนุบาลของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และรองรับเกณฑ์ มาตรฐานการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกาะมะไฟ อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ได้สอบถามความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานจริง ได้ความคิดเห็น ตรงกันว่า มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนานั้น ใช้ง่าย สะดวกต่อการดำเนินงาน ทำให้การทำงานมีระบบมากขึ้นกว่าเดิมที่หลากหลายมาตรฐาน มีการเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อน และใช้ แบบรายงานที่แตกต่างกัน ตอบโจทย์ได้ตรงคำถาม ลดเวลาการทำงาน และสิ่งสำคัญคือรองรับ มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อย่างไรก็ตามถึงแม้ผู้วิจัยจะอิงเกณฑ์การประเมินของ สมศ.เป็นหลักสำคัญแต่ยังมีความแตกต่างกันของมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ในบางประเด็น กล่าวคือ ในมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ประกัน คุณภาพภายในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเน้นที่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตหรือผลลัพธ์ ส่วนการประเมินภายนอกของสมศ.นั้นเน้นที่ผลผลิต ผลกระทบมากกว่าปัจจัยนำเข้า และ กระบวนการ มีทั้งหมด 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน (8 ตัวบ่งชี้) กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ (2 ตัวบ่งชี้) และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม (2 ตัวบ่งชี้) รวมทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายสมวัย ตัวบ่งชี้ที่ 2 เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย ตัวบ่งชี้ที่ 3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย ตัวบ่งชี้ที่ 4 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย ตัวบ่งชี้ที่ 5 เด็กมีความพร้อมศึกษาต่อในขั้นต่อไป ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 8 ประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพภายใน ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่น ที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อ ส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับ มาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยขออภิปรายตามมาตรฐาน ดังนี้

ตัวบ่งชี้หลักที่ 1 การบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้ ตัวบ่งชี้ย่อยที่ 1) ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณธรรม จริยธรรม ภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ 2) การจัดครูที่เลี้ยงเพียงพอ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเองและเข้ากับชุมชนได้ดี 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของคณะกรรมการ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน 4) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคารให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ 6) การจัดให้มีมาตรการความปลอดภัยของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช (2542, หน้า 149-150) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพ คือ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการระบบคุณภาพ มีการควบคุมคุณภาพ มีการทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบการสร้างขวัญ กำลังใจ จัดทำธรรมเนียมสถานศึกษา ระบบสารสนเทศ การทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีระบบการรายงานต่อผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยเหนือ ฯลฯ และกระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพต้องมุ่งให้เกิดความสมานฉันท์ ระหว่างบุคลากรและหน่วยงาน มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา ตลอดจนให้ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนา เอกชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีส่วนร่วมและ รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จัดทำทั้งเครือข่าย การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ เครือข่ายการบริหาร และเครือข่ายชุมชน ต้องนำองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชื่อมต่อกับ กลไกการบริหารทางการศึกษา รวมทั้งระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษา แนวคิดของ พงศ์เทพ จิระโร (2546, หน้า 20) กล่าวว่า จากการศึกษาหลักการสำคัญ ในการประกันคุณภาพการศึกษาจากหลายแหล่ง คือ ความพึงพอใจ ความมั่นใจของผู้รับบริการทาง การศึกษา ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครองต้นสังกัด ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จัดการศึกษาทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในสังคม เข้ามามีบทบาทร่วมจัด สนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, หน้า 54)

นอกจากนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ เกื้อกนก เอื้อวงศ์ (2547, บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริม ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ซึ่งผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท สนใจใฝ่รู้ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของการประเมิน รวมทั้งการที่ครูมีความ

รับผิดชอบและเอาใจใส่ในการสอน สนใจใฝ่รู้ และเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนั้น โครงสร้างการประสานงานที่คล่องตัว และมีบุคลากรหรือคณะทำงานรับผิดชอบงานประกันคุณภาพ กลุ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ชุมชนและกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับสถานศึกษาและสนับสนุน ช่วยเหลือ ตลอดจนมีกฎหมาย/ นโยบาย ดัชนีชี้วัดผลักดันให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพ รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนอย่างจริงจัง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การที่วัฒนธรรมองค์การมีลักษณะแตกแยก แข่งขัน ไม่ให้เกิดริ้วรอยและไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ขาดการยอมรับความสามารถของเพื่อนครู ครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และครูไม่เพียงพอ ครูขาดความรับผิดชอบความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีทัศนคติไม่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งผู้บริหาร ไม่ให้เวลากับสถานศึกษา ผลงานวิจัยของ กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544, หน้า 170) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยกำหนดคุณภาพของสถานบริการเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดบริการให้แก่เด็กปฐมวัย 2) ระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพทั้งการจัดระบบการเงิน-บัญชี ที่สามารถตรวจสอบได้ มีการระดมทุนจากหลายแหล่ง และมีการจัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี 3) มีจุดเน้นในการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยมีการจัดบริการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่หลากหลายด้วยสื่อการเรียนรู้ มีมุม/ ของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล 4) มีมาตรฐานด้านโภชนาการ ความสะอาด และความปลอดภัยสูง 5) มีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานบริการ

ตัวบ่งชี้หลักที่ 2 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินงานสำคัญ คือ วางแผนปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล นำข้อมูลประเมินไปปรับปรุงพัฒนางาน และจัดทำระบบรายงานฐานข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์ (2544, หน้า 5) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การติดตาม ตรวจสอบและตัดสินคุณภาพ/ มาตรฐานจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น แนวคิดของ สมศักดิ์ สันธุระเวช (2542, หน้า 149-150) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการระบบคุณภาพ มีการควบคุมคุณภาพ ระบบสารสนเทศ การทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีระบบการรายงานต่อผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยเหนือ ฯลฯ แนวคิดของ

พงศ์เทพ จิระโร (2546, หน้า 20) กล่าวว่า การดำเนินงานที่เป็นระบบมีมาตรฐาน และประสิทธิภาพ นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ชัดเจน โดยมีการจัดทำเอกสารที่เป็นแนวทางดำเนินงานและการติดตามกำกับกับการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คู่มือนโยบาย คู่มือดำเนินงานและคู่มือปฏิบัติงาน เป็นต้น การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินที่เป็นระบบสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การรายงานการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานตามแผน และเป้าหมายที่กำหนดให้ชัดเจน ตรวจสอบ ได้

ตัวบ่งชี้หลักที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ย่อย ดังนี้ ตัวบ่งชี้ย่อยที่ 1) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านร่างกาย 2) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสังคม 4) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็กและครอบครัว 6) ครูหรือผู้ดูแลเด็กส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2546, หน้า 6, 26) กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 6 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแล และสร้างเสริมเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่การพัฒนาเด็กโดยการจัดการเรียนการสอนให้ตรงระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ สิริมา ภิญโญ อนันตพงษ์ (2545, หน้า 31-32) กล่าวว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรคำนึงถึงพัฒนาการและธรรมชาติของเด็กในการจัดกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ควรพิจารณาทฤษฎีพัฒนาการเด็กเป็นหลักพัฒนาการของเด็กมีส่วนสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอย่างไร การนำหลักการทางทฤษฎีพัฒนาการมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ดังนั้นหลักการจัดการศึกษาในระดับนี้ ควรมีลักษณะเป็นการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงทฤษฎีพัฒนาการเด็กและทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานสำคัญ เพื่อพัฒนาสนับสนุนศักยภาพและพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา โดยกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กก่อนปฐมวัยที่ครูควรจัด

ให้เด็กเป็นประจำทุกวันสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 ก) ได้เสนอกิจกรรม 6 กิจกรรมที่เหมาะสม ดังนี้ 1) กิจกรรมเสรี หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตาม มุมเล่น มุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติ มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ มุมเล่นน้ำ หรือมุมเล่นทราย 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ ศิลปะและการประดิษฐ์ เป็นเครื่องมือ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การเล่นสี การพับ ฉีก ตัด ปะ การปั้น การประดิษฐ์เศษวัสดุ 3) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมในวงกลม หรือกิจกรรม กลุ่มที่มีโอกาสฟังพูด คิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียน ได้แก่ การสนทนา อภิปรายซักถาม การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การร้องเพลง การเล่นเกม การท่องคำคล้องจอง การศึกษานอกสถานที่ 4) กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การทำงานประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ ช่วยให้เกิดร่างกายแข็งแรง อารมณ์แจ่มใส ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำ เล่นทราย ดูป้ายรถ เป็นต้น 5) กิจกรรมการเคลื่อนไหวและ จังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่ให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระ โดยใช้ เสียงเพลง การเคาะจังหวะ เพื่อให้เด็กมีจินตนาการ ความสร้างสรรค์ ได้แก่ การร้องเพลง คำคล้องจอง การเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์ 6) เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่มีกฎกติกาง่าย ๆ เพื่อฝึก การสังเกต พัฒนาการกระบวนการคิด การเกิดความคิดรวบยอดโดยเด็กเล่นคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม ได้แก่ เกมจับคู่เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เกมเรียงลำดับ เกมการสังเกต รายละเอียดของภาพเกม หาความสัมพันธ์ และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (2546, หน้า 6-9) ที่กล่าวว่า กิจกรรม: แนวทางในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการในระดับปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักการ ทำงานของสมอง เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ของการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา

นอกจากนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544, หน้า 170) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็ก ที่มีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า จุดเน้นในการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยมีการจัดบริการและ กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่หลากหลายด้วยสื่อการเรียนรู้ มีมุม/ ของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เพื่อให้ เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและการศึกษาของ สุทธิชา มาลีเลิศ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การ

บริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ พบว่า 1) การจัดการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็กใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านคือ กิจกรรมเข้าจังหวะ การร้องเพลง การเล่นเกมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเล่นนิทาน

ตัวบ่งชี้หลักที่ 4 เด็กเล็กได้รับการส่งเสริมสุขภาพ เป็นการวางรากฐานให้เด็กเล็กได้รับการดูแลด้านสุขภาพเป็นอย่างดีทำให้เด็กมีสุขภาพดี ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่ทุกด้าน (สนอง สูดสะอาด, 2540, หน้า 12) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2546, หน้า 6-26) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เน้นร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพ สุขนิสัยที่ดี สอดคล้องกับกิจกรรมในมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป.) กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สอดคล้องกับมาตรฐานของ กรมอนามัย (2549, หน้า 11-12) กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยให้เด็กทุกคนได้รับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงทุก 3 เดือน เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพทุกวัน

ตัวบ่งชี้หลักที่ 5 เด็กเล็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มี 5 ตัวบ่งชี้ย่อย 1) เด็กเล็กมีพัฒนาการด้านร่างกายสมวัย 2) เด็กเล็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย 3) เด็กเล็กมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย 4) เด็กเล็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย 5) เด็กเล็กมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในขั้นต่อไป สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554 ในกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 1-5 ที่เน้นผลผลิตของผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคมและสติปัญญาสมวัย และมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในขั้นต่อไป สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน กล่าวว่าเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, หน้า 44-45)

นอกจากนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิพวรรณ วรรณภักดี (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัย

อนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลพบว่า คนในชุมชนส่วนมากต้องการให้เด็กวัยอนุบาลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวัฒนธรรมและประเพณีคือ การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในแต่ละด้าน สามารถลำดับตามความต้องการของชุมชนได้ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรมและประเพณีคือ การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ 2) ด้านทักษะในการดำเนินชีวิตและทักษะทางสังคมคือ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง 3) ด้านสุขภาพกายและสุขภาพทางกายคือ การมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ 4) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนคือ การแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการฟัง การมอง การถาม จับต้อง และลงมือกระทำ 5) ด้านสุขภาพจิตและอารมณ์คือ การเป็นคนที่มีความร่าเริงยิ้มแย้มและทักทายเมื่อพบเจอผู้ที่รู้จัก 6) ด้านการคิดและสติปัญญาคือ การเป็นคนช่างสังเกต และตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ 7) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมคือ การมีความรับผิดชอบและปฏิบัติตนได้ตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

ตัวบ่งชี้หลักที่ 6 การพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สถานศึกษา ตัวบ่งชี้หลักที่ 7 การพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554 ในกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ ตัวบ่งชี้ที่ 9 และ 10 ซึ่งผู้วิจัยได้อิงมาตรฐานของ สมศ. เป็นหลักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินมาตรฐานประกันคุณภาพภายนอก

ตัวบ่งชี้หลักที่ 8 การดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้เกณฑ์การพิจารณาเชิงคุณภาพ 5 เกณฑ์ และเกณฑ์การพิจารณาเชิงคุณภาพ 1 เกณฑ์ ตัวบ่งชี้หลักที่ 9 การส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554 ในกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมตัวบ่งชี้ที่ 11 และ 12 ซึ่งผู้วิจัยได้อิงมาตรฐานของ สมศ. เป็นหลักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินมาตรฐานประกันคุณภาพภายนอก สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, หน้า 52)

2. ระบบและการประเมินประสิทธิภาพระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยใช้การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

จากเดิมการสำรวจสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพทั่วประเทศ พบว่า เริ่มมีการ
ดำเนินการ จากผลการสำรวจ พบว่า มีการปฏิบัติพัฒนางานตามระบบประกันคุณภาพ ในระดับมาก
($\bar{X} = 2.83$) มีความรู้เรื่องประกันคุณภาพในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.57) โดยดำเนินการพัฒนา
ระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหาร
ตามแนวคิดของ Edward Deming ที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกัน
วางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) โดย
พัฒนาตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่หลากหลายจากกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ระบุให้หน่วยงาน
ต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้อง
พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม มีระบบครบวงจร (PDCA) และเป็นส่วนหนึ่ง
ของการบริหารสถานศึกษาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประเมินตนเองที่เป็นรายงาน
ประจำปีหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนเป็นประจำทุกปี (สำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549, หน้า 19) แต่รายงาน
การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, หน้า 22-23) พบว่า การจัดการศึกษาลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู
และให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามวัยและ
ความสามารถแต่ละบุคคล และจากผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โดยผลการประเมินเบื้องต้น สถานศึกษาจำนวน 8,276 แห่ง คิดเป็น
ร้อยละ 34.14 จากสถานศึกษาทั่วประเทศมีผลการประเมินคุณภาพ ระดับดี ในภาพรวม และ
เมื่อพิจารณาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ
มีคุณภาพในระดับดี ร้อยละ 36.9 ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์กระบวนการทำงานพบว่าปัญหาสำคัญอยู่ที่
องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องน้อย
องค์ความรู้ และการระบุบทบาทในการมีส่วนร่วม มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงพัฒนา
ใน 2 ส่วนคือ 1) ระบบประกันคุณภาพโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2) มาตรฐาน/
ตัวบ่งชี้กลางที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นของตน

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วยแนวคิดของระบบ วัตถุประสงค์ของระบบ โครงสร้างการบริหาร ลักษณะสำคัญของระบบ กระบวนการของระบบ มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ที่รองรับการประเมินมาตรฐานจากกระทรวงต่าง ๆ ได้แก่ กรมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เกณฑ์การประเมิน โรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบและโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยเครือข่าย รวมทั้งรองรับสอดคล้องกับ มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554 ซึ่งจะดำเนินการประเมินประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษา ปฐมวัย (2-5 ปี) เป็นครั้งแรก ผู้วิจัยได้พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะตรวจสอบ ระบบและกลไกในการทำงาน ประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตเป็นส่วนใหญ่ โดยมีขั้นตอนของระบบ ดังนี้ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของ เคมมิส และแมค เทกการ์ท (Kemmis & Mc Taggart, 1989) ดำเนินกิจกรรมพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบหรือทบทวนภายใน (Quality Auditing or Internal School Review) และการประเมิน คุณภาพ (Quality Assessment) โดยในแต่ละขั้นตอนของระบบฯ ประกอบด้วย วงจรการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผนงาน (Planning) การลงมือปฏิบัติงาน (Action) การสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) และการสะท้อนกลับการปฏิบัติงาน (Reflection) ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ตามมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้และขั้นตอนของระบบ พบว่า ผลการประเมิน มาตรฐานด้านการมีประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความถูกต้อง น่าเชื่อถือ (Accuracy Standards) มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกมาตรฐาน

จากการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพฯ ผู้วิจัยร่วมกับคณะครูพี่เลี้ยงได้เลือก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน แต่งตั้งเป็นคณะทำงานแบบเจาะจง ทั้งนี้ มีข้อพิจารณาหลายข้อ ได้แก่ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง ทั้งสายกำกับดูแล สนับสนุนการดำเนินงาน คณะครูที่ปฏิบัติงาน ชุมชน และผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองหาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กที่มีความเหมาะสมหลายแห่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปได้อย่างมากที่จะดำเนินงานวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เข้าร่วมประชุม พัฒนา ประเมินจนเสร็จสิ้น โครงการวิจัย ดังนั้น การเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะร่วมดำเนินงานวิจัยจึงมีความสำคัญอย่างมาก ขั้นตอนต่อไปผู้วิจัยได้ให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ ขั้นตอนการดำเนินงานของระบบ โดยมีเอกสารและ

คู่มือให้คณะกรรมการทุกท่าน ประชุมกลุ่มคณะกรรมการ และใช้กระบวนการ SWOT ANALYSIS วิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) นำข้อมูลเหล่านี้สังเคราะห์เพื่อหาแนวทางพัฒนา ส่งเสริมจุดแข็ง ลดจุดอ่อน ใช้โอกาสที่เราเห็นว่าที่เป็นไปได้ในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นตน ลดอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้วยวิธีการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นพ้องกันว่าจะร่วมดำเนินการอย่างไร จะแก้ด้วยตนเอง หรือจะหาโอกาสจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเริ่มเข้าสู่กระบวนการประกันคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยในการดำเนินการ ดำเนินการครบทุกขั้นตอน สุดท้ายคณะกรรมการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน ประสิทธิภาพของระบบว่าควรอยู่ในระดับใด ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและคณะกรรมการทุกท่านมั่นใจว่าเกิดความยั่งยืน เนื่องจากผู้ร่วมวิจัยทุกท่านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ เป็นเจ้าของชุมชนนี้ ทำอย่างไรลูกหลานของท้องถิ่นเราจะมีคุณภาพ โตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต สังคมจะติดตามไปด้วย และชุมชนจะเจริญขึ้น ซึ่งภายหลังเริ่มการดำเนินงานคณะกรรมการฯ ศึกษาคู่มือมีความรู้ในมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ ระบบที่ผู้วิจัยสร้างความเข้าใจ ร่วมคิด ร่วมพัฒนาทุกครั้ง จนเกิดความชำนาญในกิจกรรมที่ทำ และเห็นประโยชน์ เห็นความสำคัญ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม รวมทั้งสามารถปฏิบัติได้จริง และเห็นความสำคัญของกระบวนการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมว่าสามารถทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ ได้จริง ซึ่งผู้วิจัยขอยกตัวอย่างในการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 2 ใช้กระบวนการ SWOT ANALYSIS วิเคราะห์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกาะมะไฟ อำเภอบางขันตลิ่งชัน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งการประชุมครั้งนี้ไม่มีตัวแทนที่มีอำนาจในการตัดสินใจจากองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน ทำให้ศูนย์ฯ ไม่ผ่านมาตรฐานข้อที่ 1 ตัวบ่งชี้ข้อที่ 1.2 ในเกณฑ์ การบริหารจัดการให้มีจำนวนครูเหมาะสมกับจำนวนเด็ก 1 ต่อ 15 คน ปัญหา คือ ครูที่ศูนย์มี 6 ท่าน เด็ก 150 คน และเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ข้อที่ 1.5 มีพื้นที่จัดกิจกรรมเหมาะสมกับจำนวนเด็ก อุปสรรค คือ ตัวอาคารแคบมากและไม่มียิบประมาณ สรุปได้ว่าการประชุมครั้งนี้มีปัญหาที่ต้องรอแก้ไข โดยคณะกรรมการเห็นว่า เรามีโอกาสที่ดีได้บารมีหลวงพ่อในการจัดทอดผ้าป่าหางบประมาณมาสร้าง แต่ยังมีข้อสงสัยตามมาว่า จัดต่อระเบียบราชการหรือไม่ และการจ้างครูก็ต้องผ่านการจัดสรรตำแหน่ง งบจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล การประชุมครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดคณะกรรมการตระหนักว่า การประชุมทุกครั้งต้องมีทุกภาคส่วนมาเกี่ยวข้อง และคุยกันแบบตรงไปตรงมา ร่วมคิด ร่วมแก้ไขและร่วมพัฒนา จนคณะกรรมการรู้สึกว่าการทำกิจกรรมที่ทำเป็นภารกิจที่พึงกระทำ ไม่ใช่ภาระที่เกินกว่าหน้าที่ รวมทั้งให้ความสำคัญในการร่วมคิด วางแผนปฏิบัติ ประเมิน และนำผลมาปรับปรุง จนเกิดเป็นกระบวนการ กลไกที่ต่อเนื่อง ทำให้ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินระบบครั้งนี้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพต่อไป

จากการทดลองใช้ระบบฯ สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินงานตามขั้นตอนของระบบฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นง่ายต่อกระบวนการปฏิบัติจนสามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ จากเดิมที่เคยปฏิบัติไร้ทิศทาง เปลี่ยนการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยมีมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้กลาง และเกณฑ์เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าต้องดำเนินการอะไรบ้างจึงจะสำเร็จ และด้วยขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนดี กล่าวคือ ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญรู้สึกเป็นเจ้าของในการดำเนินงาน เรียนรู้ปัญหาาร่วมกันรู้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และมีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาร่วมกันซึ่งช่วยในการดำเนินการ พัฒนาที่ง่ายขึ้น เช่น ปัญหาเรื่องโครงสร้าง การบริหารจัดการงบประมาณต่าง ๆ อัตราครูต่อนักเรียน ไม่เหมาะสม ซึ่งนายก อบต. ปลัด อบต. มาร่วมประชุมด้วย จะทราบทันทีว่าต้องแก้ไขปัญหายังไร อย่างตรงใจทย์ ตรงประเด็น ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ผู้นำชุมชนที่ร่วมประชุมมีพลังพอที่จะสรรหาผู้มีความเหมาะสม ในหมู่บ้านมาช่วยพัฒนา ด้านการตรวจร่างกายของเด็ก ๆ ประเมินพัฒนาการ สรุปปัญหาภาวะ โภชนาการ วิธีการดูแลเด็กในการป้องกันโรค การรักษาฉุกเฉินในเด็ก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถ ให้บริการและให้คำแนะนำได้ แม้กระทั่งศูนย์ใดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนครูสามารถให้คำแนะนำในการจัด หลักสูตร ได้ ในวัดพระท่านได้มาสอนหลักธรรม การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ ซึ่งทุกประการที่กล่าวมา เป็นการนำมาของบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เกิดความสามัคคีกันระหว่าง บุคลากรและหน่วยงาน มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น สถานศึกษา บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนางานร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ ร่วมกำกับ ตรวจสอบ ประเมินความก้าวหน้า มีระบบการรายงาน มีการพัฒนา คุณภาพแบบเครือข่ายบริหารและชุมชน โดยนำองค์การบริหารส่วนตำบลเชื่อมต่อกลไกของการ บริหารและระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในมี ความสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 18-19) ได้กำหนดหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่าการประกันคุณภาพเป็น หน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่หรือ หน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ โดยมีขั้นตอน ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายใน สอดคล้องกับกฎของกระทรวงศึกษาธิการ

(สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช, 2542, หน้า 152) ให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้ จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้ กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษาท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนาโดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า สอดคล้องกับ กมล สดุดประเสริฐ (2540, หน้า 8-9) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการสืบค้นปัญหาและการแก้ปัญหาเท่านั้นแต่เป็นกระบวนการกระตุ้นให้ประชาชนมีการกระทำต่อปัญหาเหล่านี้ การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดต่อปัญหา ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผลสุดท้ายประชาชนมิได้เพียงเรียนรู้การแก้ปัญหาแต่ได้เพิ่มพูนความรู้ให้พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาที่ยากไปกว่านี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Walton and Gaffney (1991, pp. 122-123 อ้างถึงใน นิติยา เงินประเสริฐศรี, 2544, หน้า 62) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยในการวิจัย โดยตระหนักยอมรับคุณค่าของผู้เข้าร่วมปฏิบัติ (Participation) สมาชิกชุมชน ประชาชนผู้ปฏิบัติงานและอาสาสมัครต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวเป็นผู้มีประสบการณ์จะสร้างองค์ความรู้ที่มีประโยชน์จากภูมิปัญญาของตนโดยพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้ามาอยู่ในกระบวนการวิจัยจะก่อให้เกิดผลผลิตหลายประการ เช่น 1) เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้องค์ความรู้ซึ่งกันและกัน นักวิจัยได้ถ่ายทอดความรู้ทางการวิจัยให้กับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ขณะที่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้ให้ประสบการณ์และสภาพที่เป็นจริงให้กับนักวิจัย ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามตำราหรือทฤษฎีใด ๆ ที่กล่าวอ้างก็เป็นได้ 2) การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการวิจัยทำให้กลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถูกทดลอง ผู้รับคำสั่งให้ปฏิบัติตาม มาเป็นผู้ร่วมให้ข้อคิด ร่วมลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตนเอง ทำให้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นเจ้าของงานวิจัยมีมาก รวมทั้งความมุ่งมั่นและเต็มใจในการทำวิจัยจะมีมากยิ่งขึ้น 3) เป็นการวิจัยและพัฒนาที่แท้จริง การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาหาองค์ความรู้อย่างเป็น

ระบบ ด้วยการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย รวมทั้งการปฏิบัติการข้างต้นได้ผลการวิจัยที่มีความถูกต้อง และพิสูจน์ได้อย่างแท้จริง 4) การยอมรับในภูมิความรู้ของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย บริบทของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยมีโอกาสได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์หรือภูมิความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้อย่างเต็มที่ ทำให้ได้ข้อมูลทางการวิจัยที่เป็นปฐมภูมิมากยิ่งขึ้น 5) ความยืดหยุ่นของกระบวนการวิจัยมีมาก ทำให้ไม่ถูกบังคับต้องให้เป็นไปตามกรอบหรือแนวคิด ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมากเกินไป กระบวนการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไข ปรับให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงได้มากที่สุด 6) ผลการวิจัยที่ได้มุ่งแก้ไข ปรับเปลี่ยนได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ไม่ใช่การเก็บชิ้นชิ้นหนังสือเท่านั้น แต่เป็นผลการวิจัยที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงในสภาพที่เป็นจริง 7) ความยั่งยืนของผลการวิจัยมีความคงอยู่ ผลงานวิจัยที่ได้จากการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เมื่อนักวิจัยถอนตัวออกจากพื้นที่ในการวิจัยแล้ว กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจะเป็นผู้นำในพื้นที่ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

นอกจากนี้ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายในสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วันสนาฏ ประพาลา (2552, หน้า 31-39) ได้พัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยชุมชน กรุงเทพมหานคร โดยการเทียบรอยกระบวนการ เพื่อออกแบบกระบวนการประกันคุณภาพภายใน และจัดทำคู่มือของวิทยาลัยชุมชนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพฯ มีกระบวนการปฏิบัติงาน 4 กระบวนการ ดังนี้ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คู่มืองานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยชุมชนกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานขององค์กร 2) ผังกระบวนการธุรกิจงานคุณภาพการศึกษาภายใน 3) ตารางมอบหมายหน้าที่มีคุณภาพ 4) ผังกระบวนการปฏิบัติงานและวิธีปฏิบัติงาน ประกอบด้วย กระบวนการควบคุมคุณภาพ กระบวนการตรวจสอบคุณภาพ กระบวนการประเมินคุณภาพ และกระบวนการปรับปรุง 5) หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก และ 6) ภาคผนวก ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการและคู่มือปฏิบัติงาน

ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ที่ประชุมผู้บริหารของวิทยาลัยฯ มีมติเป็นเอกฉันท์รับรองว่า กระบวนการและคู่มือปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพโดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา ดุจคะสมิต (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาศรีคงเค็ง จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) ระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2544 ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของระบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ระบบย่อย ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องเป็นวงจร 4 ระบบ ได้แก่ ระบบวางแผน (Plan) ระบบปฏิบัติการ (Act) ระบบตรวจสอบ (Observe) ระบบสะท้อนผล (Refect) ซึ่งทุกระบบมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นสะท้อนผล 2) ผลการใช้ระบบโดยนำระบบไปสู่การปฏิบัติด้านการใช้ประโยชน์ของระบบมีความชัดเจนในทุกขั้นตอน ตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย และทำให้เกิดการพัฒนาการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการประเมินเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายในการร่วมมือแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ได้ดียิ่งขึ้น ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงเป็นที่ยอมรับ เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย ด้านความเหมาะสม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมิน เป็นธรรม โปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ผู้เรียนเป็นหลัก ดำเนินการด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ ด้านความถูกต้องน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องกับความสำคัญและความจำเป็นในการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน วัดดูประสงค์สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบรรยายกระบวนการดำเนินงาน ชัดเจน สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน ด้านผลผลิตที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนประเมินผู้เรียนในทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ด้านการวัดและประเมินผล ทำให้ครูได้ใช้แบบวัดการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ใช้การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการสอน และนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนและการสอนของครู

สรุป ระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นออกแบบเพื่อลดช่องว่างในการดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้กระบวนการสำคัญ คือ การให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้ และระบบ การวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงเปรียบเทียบกับสภาพที่ต้องการให้เป็น (SWOT ANALYSIS) นำมาใช้ในการกำหนดปัจจัยสนับสนุนที่ต้องการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการ บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการตามมาตรฐานกลาง/ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และดำเนินการอย่างครบวงจรของการประกันคุณภาพ คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบหรือทบทวนภายใน (Quality Auditing or Internal School Review) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) โดยในแต่ละขั้นตอนของระบบฯ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย วงจร 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผนงาน (Planning) การลงมือปฏิบัติงาน (Action) การสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) และการสะท้อนกลับการปฏิบัติงาน (Reflection)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

ในระดับกระทรวง หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่กับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง ควรมีการดำเนินงานต่อไปนี้

1.1 ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งทั่วประเทศนำไปใช้ให้ความรู้ ปฏิบัติ และมีการประเมินผลตรวจสอบ ตามแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของระบบประกันคุณภาพไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้ง สนับสนุนด้านปัจจัยเอื้อปัจจัยเสริมเพื่อให้การดำเนินงานเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

1.3 ในระดับกระทรวงควรมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งคณะกรรมการ และทำข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

2.1 มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รูปแบบรายงานต่าง ๆ และเกณฑ์การประเมิน

2.2 ศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพ

2.3 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ให้ทุกฝ่ายร่วมคิด วางแผน ปฏิบัติ ประเมินผล และปรับปรุงงานประกันคุณภาพ

2.4 ควรนำตัวบ่งชี้และระบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ไปลงมือปฏิบัติโดยพิจารณาให้มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับแนวทางที่ปฏิบัติจริง เหมาะสมกับบริบทของตน และวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.5 ควรมีการวางระบบฐานข้อมูลและประมวลผลเพื่อประโยชน์ในการใช้งานได้สะดวก

2.6 ควรมีการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและนำไปใช้ในการพัฒนาจุดอ่อนของตน มีการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ที่พัฒนาระบบประกันคุณภาพแล้ว เพื่อตรวจสอบความยั่งยืนและความต่อเนื่องของระบบฯ

3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของระบบการประกันคุณภาพภายใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ควรมีการศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้ประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เหมาะสม
กับความต้องการ อีกทั้งบริบทท้องถิ่นที่เปลี่ยนไปในอนาคต

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University